

Forfatter: Rosing, Michael

Titel: BREV TIL: Rosing, Johanne Cathrine FRA: Rosing, Michael (1788-05-23)

Citation: Rosing, Michael: "BREV TIL: Rosing, Johanne Cathrine FRA: Rosing, Michael (1788-05-23)", i *Den store Teaterrejse - Michael Rosings dagbog og breve fra pariserrejsen 1788*, Gyldendalske Boghandel, s. 145. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002058590-000-shoot-L0020585900000007.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Den store Teaterrejse - Michael Rosings dagbog og breve fra pariserrejsen 1788

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Brev III.

Stradsburg d: 23de Maj 1788.

Beste gode Kone! Vidste ieg ikke, at det vilde glæde dig, saa skrev ieg ikke saa ofte, men det veed ieg, og ieg selv trænger saa høyt til saaban en Lettelse; vel er de 2, ieg har med mig just ikke besværlige, men fortroelige og Venner bliver vi aldrig, at sige: saaledes som ieg danner mig en Ven. Du seer selv det varer længere inden vi kommer til Paris end ieg havde tænkt, vi ere endnu 50 Miil og derover derfra, men naar man ikke har Raad til at tage extrapost, kommer man ikke før. Jeg lever, hvad det skit Legeme angaaer, meget got, men Siælen har intet nærværende at beskieftige sig med, uden forskiellige Vuer og Syner af Kirker, Gader og store Bygninger, Prosessioner af Katoliker, som du skal faae beskrevet, naar ieg kommer hjem, for ieg holder en ordentlig journal over min heele Reyse, som ieg havde sat mig for. I Aften har ieg seet fransk Comedie, og det begynder got, med det ieg faaer at see, Forøderen var det første Stykke de spildte, som efter deres Maade, thi de franske skal have og har, ifald det er den herskende Tone, en dievvels Maade at spille saadane huuslige Stykker paa, meget got, Jeg kalder det huuslig, for ieg fandt i en Hast intet andet Melleford til det Fag, thi de spiller den stive heroiske Tragedie, især de 2 Hoved Personer: Cleon og Julie vare abominable i mine Tanker i deres Spil og Forstanden i deres Spil. Cleon var en stiv, konvulsivisk Tragediehelt, som i Konversations Scenerne ingen Arme havde, eller ogsaa Arme, som ikke hørte til Legemed, i 5te Act Deklamerede Helten med altfor meget Arme, man saae Skuldrene i lige linie med Hovedet, og de græsselige lange Arme over Hovedet; Stykket var i Vers, og gav altfaa Anledning til meere Heroisme end hos os, men Himlen bevare dog enhver ærlig dansk, fra at bære sig saaledes ad som de! den samme Cleon var uden Følelse, uden den mindste Interesse, s. 146men tvang sig forskrækkelig, og skreg i de hæftige Scener, som vores Musted, naar han vil efterabe Følelse og Affect 60). Julie var en høj, støer Brunette, havde en Stemme som en Karl, og var ligesaa steenartet som hendes Elsker; de got Folk sagde rigtig nok det, de skulde sige temmelig rigtig, men de var saa langt fra, at de saae ud derefter, som ieg er fra dig, min gode Tøs! O! du min Gud! naar ieg erindrer mig, hvorledes du kom liftendes ind i 5te Act, hvorledes enhver Nerve arbejdede hos dig, hvorledes du toeg Deel i ethvert Ord Dissipateuren sagde i Lenestoelen, ogsaa det Fald imod ham, da han vilde stikke sig — dit „utaknemmelige!“ og saa denne Dragons „Ingrat“ der imod denne Støtte? væk! væk med Sammenlignelser! saadane taaler den franske Trop ikke, i det mindste ikke denne. Deres Lissette var god, deres Pasquin — o hvad Schwartz kunde lære der, det var den eeneste gode Acteur i det heele. Hans siste Scene med Forøderen gjorde han saaledes, at ieg græd som et Barn 61). Julies Fader gik nok an, men Forøderens Oncle spildte Baade ud [og] ind, som Gielstrup som oftest gjør i sine gamle Mænds Roller. Men nu nok om det. I Paris vændter ieg Brev fra dig igien, naar ieg komer der, tænker ieg, det ligger der til mig! Hver Gang ieg vil have en ret glad Timme, tager ieg dit Brev frem, saa seer ieg dig og alle mine smaae, den lille, som løb til Døren for at tage imod sin Faer ogsaa. O du velsignede gode Kielling! mit Hierte er stedse hos dig, og i dette Øyeblik! Gud er mit Vidne til hvad ieg føler for dig! og kan ieg give dig alt, hvad ieg skylder dig? — de andre sove nu, ieg sidder eensom her, hos dig med mit heele Hierte, Kl: er 1, og i Morgen Kl: 5 tiltræder ieg Reysen til Paris, hvor ieg er i Dag 8te Dage. Jeg havde aftaldt med Preis! at vilde skrive saadant et halv Side som det siste, du fik, men nu ieg har begyndt, kan ieg ikke holde op igen, dette Brev gaaer uden Couvert, directe til dig selv. Jeg har endnu ikke været een Maaned hjemme fra, men det er mig et heelt Aar; saalænge ieg reyser, gaaer det endda an, men naar ieg kun ligger en Dag over et Sted, er ieg som den landstygte Cain, og ieg har dog ikke slaaet nogen Broder ihjel; endskiønt ieg seer meget, og skriver op, alt hvad ieg feer, moerer det mig dog ikke, thi hvert Øyeblik erindrer ieg dig, og mine Smaa, min Søfter og alle mine Venner hjemme, og hvad er da dette her, imod alt det. Jeg haaber dette Brev tresser dig paa Fredensborg, og Gud see i Naade til mig, ifald det ikke gjør det, for saa er der vift hændet dig noget, enten din Helbred eller Pungen er styld i, at du ikke er der, og hvad vil den Tiidende være for mig! O almægtige Gud! giv mig dog, at gjøre dig saa lykkelig som ieg ønsker, og du fortienet. — Min Philla lever dog vist og er sin gode Moder til Glæde? Gud velligne hende! og alle mine Smaae kiære Stakler! Jette og Milla! Drengen, min eeneste Gut, min lille bitte Golla 62), Gud velsigne dem alle og gid ieg saae dem igen snart, og frisk! gladere end ieg nu er, vil ieg være, naar ieg kommer til Paris, og faaer det, gid det kun maatte sige mig, du var vel midt imellem vores kiære raste Glutter! — Hils Rahbek fra mig, beed ham ikke blive vred, for ieg ikke skriver ham til endnu, men naar ieg kommer til Paris skal han faae Brev fra mig, i hvormeget de 2de Herrer skiner mig; og da skal han faae et langt, og større, kanske, end han gider læst, for han er nok ligesaa doven, som ieg er skinert. Hils Thaarup, og forsikke ham, at ieg aldrig tilgiver ham, ifald han narrer Schultz 63). — Nu kan ieg ikke strive mere. Kl: er s. 1472 næsten og 5 skal ieg reyse, ieg vil hviile mig lit, for ikke at være skyld i nogen slags Følge — lev vel, gode, fortreffelige Engel! og skulde du ikke have skrevet endnu, af Frygt for, at det ikke skulde treffe mig rigtig, saa skynd dig min gode Tøs! Dn kan ikke begribe, hvor glad du gjør mig! Kys alle mine Smaa fra mig, velsign dem, du Engel i mit Stæd, og din Aand vil hviile paa dem ved alle deres Trin, og de skal da blive gode Mennisker! Kys ogsaa min Søfter, og din Søfter og hendes smaae for mig, beed dem alle at erindre mig, det vilde være mig grumme tungt at glemmes — Adresseer dit Brev til den danske Minister, Geheymeraad Blome 64), og ieg faaer det vist. — Skulde du see Mutter, saa glem ikke at siige hende, ieg har bedet hende at hilse 65) — lev vel! lev lykkelig ifald det er mueligt! og Jeg vil blive siæleglad, naar ieg hører det! Hils Jfr Möller, Jeg haaber, hun holder, hvad hun lovede mig, at føge at gjøre dig Tiiden saa kort og behagelig, hun kunde! Gnd velsigne dig beste Kone! det Ønske kommer fra

Den store Teaterrejse

10

din egen Drengs Inderste, Gnd velsigne dig!
M. Rosing.

d: 24de. Løverdag.

Kl: 6 reyste vi bort herfra, da vi havde sagt farvel til vores Herman, som gjorde P: og mig en Present af en fransk Bog, som ieg vel vil vogte mig for at fremvise. Det var en deylig Morgen, og vi kom, uden at viide af det, til Enheim, een Miil derfra, her fortalte vores Kusk, Wasferman en førgelig Historie som nyelig var hændet der paa en Broe, som gaar over en dyb Elv; 2de unge Folk komme fra Kirke, hvor de ere blevne viede, efter adskillige Hindringer fra Forældrenes Side, men de elskede hverandre for Alvor, ogsaa naar ingen Forældre troe, at kunde hindre deres Forening, da de komme til Broen bliver Hestene lybsk, kaste Vog[nen] om, saa den tilligemed Heste og Kusk flyver i Vandet. Der var ingen Redning, 2de Timer efter fik man Vognen op, og de 2de nyegifte laae slyngede i hverandres Arme, med Mund mod Mund, og uden Liv og Følelse: saaledes gik de ind i den anden Verden. Kl: 10½ vare vi i Dorlizheim, hvor vi spiste til Middag og ærgrede mig over deres Gemenskab i næste Værelse mellem en Kammerpige og en Tiener. Kl: 5 i Schirmeck, Grændse Byen imellem Elsa og Lothringen, den første Begyndelse af Lothringen, her vilde vi have havdt andre Heste, men der var ingen hiemme, og vi maatte, med de 2de Stakler, vi havde, passere de høyeste Bierge, vi hidtil havde seet. Kl: 9½ vare vi i Ranon sur la plaine, bleve der om Natten og betaldte uforskammet for den daarligste Aftensmad, og Caffee spist med Skeer. Fra Schirmeck hertil er den Bey, som har mest Liighed med Norge af alle de Veye ieg endnu har seet paa min Reyse. 3/4 Vey fra Schirmeck kom vi til det høye Bierg, som toeg 1½ Time med inden vi kom derop, langs ved s. 148 Bierget nede i Dalen paa venstre Haand, havde vi et slags smelte Hytter, hvor de forarbejdede Jern, og dette Stæd havde megen Liighed, i det mindste mindede det mig levende om Røraas og dens Engne. Paa hiin Side af denne Dahl ligger der en Søe paa Midten af Bierget, hvor Vandet er rødt og Fiskene ligesaa, dette gjorde vores Kusk til et Vidunder, men ieg synes det er meget naturligt, siden Søen ligger i rød Sten. Paa høyre Haand, paa Spidsen af dette Bierg ligger en Klippe, rund som de gamle tyske Taarne fra 30aars Krigen, hvorfra man kan see 24 Miil i Omkreds. —

10*

d: 25de. Søndag.

d: 26de. Mandag

Da vi havde spist Caffee og betaldt dyrt til denne Ranonkel, kiørte vi videre og kom Kl: 11 til Ravaux hvor vi spiste til Middag — Kl: 4½ kom vi til Bondebyen Israël, hvor vores Heste fik Brød, og vi selv øll til vores Tobak, derpaa kiørte vi videre og mødte paa Venstre Abbediet Culain, [der] har et udseende som det skiønneste Slot, omgiven med de smukkeste Haver. Denne Deel af Loth: ligner meget Siælland, og er saare behagelig, esterat man saa længe har maatte tumlet sig om blant Klipperne. Kl: 7½ kom vi til Lüneville en smuk og stoer Bye, med stærk Garnison, vi toeg ind i Hotel du Sauvage, hvor Joseph logerede da han toeg herigiennem til Paris, og spiste og sov i det samme Værelse som han 66), vi havde den deyligste Opvartning, og var virkelig saa vel der som mueligt. Verten var en saare honet Mand. det sporede vi ogsaa i Dag, da ieg betalte Regningen fer vores Ophold — Kl: 5½ toeg vi herfra, og siden Tordenen, og velgjørende kiølede Regn, havde dæmpet Støvet og kiølet Luften, var Veyen Debbelt behagelig. Esterat have kiørdt igiennem adskillige behagelige Engne og Byer, iblant andre den smukke og temmelig stoere Bye, Sct: Nicolas, kom vi Kl: 10½ til Nancy en af de smukkeste og reelste Byer, med deylige Forstæder til, som ieg hidtil har seet — vi steg af i Hotel de Halle, og saasnart vi havde spist gik vi ud og besaae Staden, og om mueligt at faae Comedie at see, men vi blev smukt narret fra den Kant ; thi i Stæden for Comedie maatte vi lade os nøye med Liniedands af Abekatter, og nogle dumme Hestekunster ; vi toeg med, at betragdte den største Løve, man kan see, den deyligste Leopard og den afskyeligste Abekat, der søgdte at kaste os fin Bør i Hovedet. La Place Rojale som ligner meget Amalienborg, med 4 deylige Palaier, hvoraf det eene paa venstre Haand er Comediehuuset, de andre 3 ere particuliere. Derfra gik vi hen og faae gravene i Cordial Kirke, dette Cappel, hvor de vare, er høytideligt og skiønt, med sorte Marmer Piller, kaldes Hertugen af Lothringens Cappel, en Munk viiste os omkring, der ere mange skiønne Epitaphier fra Oldtiden.

s. 149d: 27de. Tirsdag

d: 28de. Onsdag

d: 29de. Torsdag

d: 30te. Fredag

d: 31te. Løverdag

Da vi havde spist til Aftens, gik vi endnu engang ud for at see paa Markedet, hvor der opholdt sig en gruelig

Mængde Markskrigere, og en skrækkelig Sværm af all Slags Lokkeduer. — Kl: 11½ hiem. Kl: 5½ forloede vi denne smukke Bye da vi havde betaldt temmelig dyrt for maadelig Opvartning. Paa denne Side var Byen saare stærk befæstet og paa den anden ikke, hvilket syntes mig underlig; det var den skiønneste Morgen, og den deyligste Bey, man kan tænke sig, de behageligste Vinbierge, de yndigste Haver og riigeste Marker omgave os — en Fierding Vey fra Byen stoede der 2de ganske vakre Piger, og vændtede paa os, siden Kusken havde accorderet med dem at indrømme dem sin Buk, og følge med til Paris. ¾ [Miil] fra Nancy bliver bygget en deylig Broe, som koster uhyre Summer, paa høyre Haand, hiinsides Floden Moesel, ligger der en deylig Bye paa Spidsen af [en] Klippe, og under den en anden, som ligger saa skiønt som mueligt. Kl: 11 kom vi til Bondebyen Novidu, hvor vi spiste til Middag og drak Caffée, og var ikke langt fra et deylig stort Høelovt, hvor der nær var giordt nye Bekiendtskaber. Kl: 2 kiørte vi videre, og var Kl: 5 i Baumont og Kl: 6 i Apresmont, hvor vi fik een Hest endnu for at hielpe os op af et stoert Bierg. Kl: henimod 9 vare vi i St: Mielle, som ligger i en dyb Dahl, og har adskillige Skiønheder f: E: Hovedkirken, Casernerne for Dragonerne, og den skiønne Broe over Moësel. Et Barn blev knust af en Vogn, og en Dragon, der vilde bade sig druknede i Dag her. Medens de lavede vor Aftensmad til, samledes en heel Skok af Byens Skiøgger sig uden for vores Vinduer og dansede skiære havre eller s: u: Der blev spildt de 2de Damer en flou Stræg, og maaske andre med i Aften, de maatte tage deres Hvile saa langt fra deres Inclination, og fornærmed Værtinden, og der blev sukket en jammerlig Qvartet 67). Kl: 5 kiørte vi videre efter at have faaed den fornødne Frokost. I Billotte, en Bondeby saae ieg den første Viinperse, en skrækkelig stoer Maskine. Kl: 11 kom vi til bas le duc og haut le duc som udgiør een Bye, den eene paa Bierget, og den anden under, og seer meget got ud langt fra. Her spiste vi til Middag og betaldte dyrt for maadelig Beværtning. Kl: 2 ½ toeg vi derfra, med Forspand for de stoere Bierges skyld og da vi naede Bondebyen le Mont, skildte vi os af dermed; noget herfra kom vi til Toldstædet, som skiller Lothringen fra Frankrige, hvor vi skulde visiteres, men en lille Stikpenge, friede os fra videre Ophold. Kl: 8 vare vi i Elveque, en Bondebye, Denne Nat var lidt merkværdig, maaske den behageligste for somme, men mig ikke; det er altid stygt at sove selv 3die i eet Værelse. Kl: 5 toeg vi videre, og for at vinde 3de Miil s. 150]: sagde vores Kusk, men ieg tror det ikke, ieg :| toeg han af sra Konge Veyen, og vi kiørde en meget skiøn, men ikke altid den beqvemmeste Vey. Kl: 10 kom vi til Chausee, hvor vi spiste til Middag, og da der vare adskiellige Sideværelser ved Spisestuen, saa blev de nøttede. Sat sapienti! Alle Husene i Byen heromkring ere af Kridtsteen og see meget deylig ud. Vi kiørde igienem Bondebyen Cheneye, hvor Præsten seyede Gaden, og adskillige Bønderpiger strøede Blomster paa Veyen, for den tilstundende Procession. Kl: 9 var vi i Chintry spiste til Aftens og sov ind. Kl: trekvarter paa 7 toeg vi derfra i et slemt Regn Veyr, noget derfra paa høyre Side laae den Bve, som giør Kongen af Frankrig gladest af alle hans Eyendomme, Vertu kaldet, thi her voxer den beste Champagne Viin; og herfra faaer Kongen all den Viin, han drikker. Skroes overfor ligger Ruinerne af et ældgammelt Slot, hvor den første Dronning i Frankrig har boed, og selv ladet bygge: Reine Blanche. Antiquarii ftæle aarlig mod den strengeste Ordres, af Ruinerne, thi de blive hvert Aar mindre. Kl: 10½ kom vi til Etage en PostStation, her spiste vi til Middag, og drak Caffee, Kl: 1 kiørte vi videre og vare i Montmielli Kl: 6½; vi kunde ikke komme tænger, for den eene Hest blev syeg, og havde nær forgiven os af Stank. Vi bleve altsaa her, spiste til Aftens og fordeelte os som sædvanlig. Saare tidlig om Morgenen toeg vi herfra,..... Kl: 11½ kom vi til La ferte sous Jouar hvor vi spiste til Middag, og Kl: 2 kiørte vi videre, og kom Kl: 7 til Meaux, en temmelig stoer Dye, og meget folkelig, men der havde ogsaa været Marked der i Dag. Idet vi holdt uden for No 1020 og drak en Flaske Viin, kom Prindsen af Conde jagende forbi os som Fanden var i Hælene paa ham 68). Herfra begyndte den kiedsommelige Steenbroe. Kl: 9 vare vi i Claye, hvor vi agte at blive i Nat, og staae tidlig op i Morgen, for at være betids i Paris. Det stundede til Skilsmissen og Himlen var mørk!

d: 1ste Junii. Søndag

Da vi havde pudset os lidt, kiørte vi herfra Kl: 7. 1 lieu fra Claye ligger Villeparisis, hvor der er en deylig Mængde af de skiønneste Lystgaarde — noget derfra kom vi igiennem Bondi, efter Anseende en Landsbye som Lyngbye, hvor Lystgaardene udgiør den største og fornemste Deel af Byen. Noget længere hen kom vi til Byen Pantin, hvor Huusene saae ud som Palæer. Vi saae nu allerede langt borte, en giftig Damp opftaae af Baals Boelig 69), og med eet vare vi inden for Barrieren, hvor de bygger et nyt Toldhuus, som seer forunderlig ud, og kunde være alting i Verden undtagen et Toldhuus, for ieg saae ikke Muelighed til eet eeneste lyst Værelse, og man skal jo dog see, naar man skriver Toldsædler. Nu vare vi da i det store